

Spørretime - integreringsloven

22. september 2023

Kjartan Stokke - seniorrådgiver ved barnehage- og utdanningsavdelingen

Atif Bashir - seniorrådgiver ved sosial- og barnevernavdelingen

Linn Weiergang - seniorrådgiver ved sosial- og barnevernavdelingen

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Program for spørretimen

1. Endringer i integreringsregelverket
2. Hvordan behandle en klagesak
3. Svar på innsendte spørsmål

Endringer i integreringsloven

Les mer her: <https://www.imdi.no/om-imdi/aktuelt-na/viktige-endringer-i-integreringsregelverket/>

- Utvidet norskopplæring for personer med kollektiv beskyttelse
- Fristen for gjennomføring av opplæring skal regnes fra oppstartsdato
- Tydeliggjøring av ansvaret for opplæringen når deltaker går i kombinert opplæringsløp

Midlertidige bestemmelser videreføres frem til 1. juli 2024

Utvidet norskopplæring for personer med kollektiv beskyttelse § 43g

- Gjelder de med kollektiv beskyttelse jf § 37
- Opp til kommunens frie skjønn
- Krever enkeltvedtak
- 6 mnd av gangen
 - Har videregående opplæring fra før – inntil 6 mnd – totalt 18 mnd
 - Ikke videregående opplæring fra før – inntil 2 år – totalt 3 år
- Tilskudd kr 27 450,- per vedtak
- Overgangsregel for de som har gjennomført 12 mnd opplæring før 1. juli 2023
 - Kan få utvidelse selv om det ikke skjer i tilknytning til tidligere opplæring

Fristen for gjennomføring av opplæring skal regnes fra oppstartsdato for opplæringen

- §§ 32 og 33
- «...fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen»

Tydeliggjøring av ansvaret for opplæringen når deltaker går i kombinert opplæringsløp

«Fylkeskommunen skal sørge for opplæringen dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringsloven.

Dersom det ikke kan fastslås hvem som har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringsloven, er utgangspunktet at fylkeskommunen skal sørge for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, med mindre kommunen og fylkeskommunen har avtalt noe annet. »

Kollektiv beskyttelse – introduksjonsprogram

endringer og presiseringer

Midlertidig regelverk er videreført - kun enkelte endringer og presiseringer:

- Kompetansekartlegging – rett og plikt
- Endring i varighet - fullført videregående opplæring uten ett års høyere utdanning i tillegg
- Språktilbudet - engelsk og norsk
- Færre foreldreveiledningsmøter og foreldreveiledningssamtaler

Endringer i integreringsforskriften

Hovedregelen: foreldreveiledning skal gjennomføres i gruppe eller som individuell veiledning:

- I gruppe: 8 til 12 veiledningsmøter
- Individuell veiledning: 5 til 8 veiledningssamtaler

Endringer og unntak fra hovedregelen:

- minst 4 veiledningsmøter eller 2 veiledningssamtaler på grunn av kapasitetshensyn

Endringer i ordinære bestemmelsene i integreringsloven- introduksjonsprogram

For familiegjenforente med ny oppholdsstatus:

- Unntak fra å være bosatt etter avtale for familiegjenforente som innvilges opphold på selvstendig grunnlag.

Klagesaksbehandling hos kommunen

- Kommunens adgang til å endre eller oppheve tidligere vedtak.

Medhold i klage: kommunen skal fatte et nytt vedtak som deltakeren kan påklage

- Klagesaksbehandling så raskt som mulig.
- Saksforberedelser til klagesak:
 - Tilstrekkelig utredet
 - Tilstrekkelig begrunnet

- Kommunen opprettholder vedtak:

Saken sendes til klageren for uttalelse.

Saken sendes til Statsforvalteren med nødvendige dokumenter.

- Aktuelle lovbestemmelser:
 - Forvaltningsloven §§ 11a, 17, 24, 25 og 33.
 - Integreringsloven § 47.

Våre nettsider

<https://www.statsforvalteren.no/oslo-og-viken/>

- På første side under fagområder:
- Velg "Folk og samfunn"
- Deretter velg "Introduksjonsprogrammet".
- Under fanen "Introduksjonsprogrammet" finner dere et skriv som heter "Informasjonsskriv nr. 1/2023 - Integreringsloven. Behandling av klagesaker".
- På høyre side under "Dokumenter" finner dere "Oversendelsesskjema - klagesak integreringsloven".

Spørsmål om forlengelse

En kommune spør om det er anledning til å gi enkelte deltakere over 25 år med høyere utdanning lengre program enn det som fremgår av integreringsloven § 13.

Svar

Nei. Loven åpner ikke opp for å foreta skjønnsmessige vurderinger ved fastsettelse av programtid.

Spørsmål om forlengelse av program

En kommune viser til at de har interkommunalt samarbeid med Flyktningtjenester i tre kommuner. I disse kommunene er det ulik praksis for forlengelse av introduksjonsprogram for personer med kollektiv beskyttelse. Kommunen ønsker innspill på om det ligger en forventning at alle ukrainere skal få forlengelse på seks måneder uavhengig av sluttmaal fordi det er urealistisk å forvente at seks måneder er nok for å bli kvalifisert. Videre spør kommunen om hva som er intensjonen med å gi ukrainere seks måneder forlengelse, og ber om eksempler på hva som ligger i lovformuleringen «å forvente at deltakeren oppnår sitt sluttmaal.»

Svar

- Forlengelse av program: integreringsloven §§ 37c annet ledd og 13 femte ledd
- Konkret helhetsvurdering på ulike momenter.

Spørsmål om stans av program

Kommunene har deltakere som får tilbud om arbeidsrettede tiltak og arbeid, men som takker nei til dette. Hvordan skal kommunene forholde seg til dette, og i hvilken grad kan det vurderes at programmet kan stanses ved avvisning av arbeid eller arbeidsrettede tiltak?

Svar

- Kommunens adgang til å stanse programmet- se integreringsloven § 18.
- Høy terskel for å stanse program
- En konkret vurdering
- Oppnådd slutt mål-avslutte program? - se integreringsloven § 13 sjette ledd.

Spørsmål stans av program

Hvis en flyktning nekter å delta i en språkpraksis, kan vedkommende fortsette å delta i introduksjonsprogram?

Svar

- Integreringsloven § 14- minimumskrav til innhold i program.
- Kommunen bestemmer innhold i program.
- Kommunens adgang til å stanse program- se integreringsloven § 18.

Spørsmål om kollektiv beskyttelse

Hvis en ukrainsk borger har oppholdt seg utenfor Ukraina i mer enn 80 dager før krigen startet, men kom tilbake til Ukraina. Har denne personen fortsatt rett til kollektiv beskyttelse?

Svar

- Spørsmålet må rettes til UDI, som vurderer oppholdstillatelse for utlendinger i Norge.
- Sjekk NIR for oppholdstillatelse
- Utlendingsloven § 34 og utlendingsforskriften § 7-5a regulerer hvem som har rett på kollektiv beskyttelse.

Spørsmål om målgruppe for introduksjonsprogram

Har kommunen hjemmel for å fatte vedtak om introduksjonsprogram for ungdommer som var 17 år på tidspunktet for innvilget oppholdstillatelse, men som er fylt 18 år ved bosetting?

Svar

- Målgruppen: mellom 18 og 55 år, se integreringsloven § 8.
- Ikke anledning til å vokse inn i programmet.

Spørsmål om 3 måneders frist og senere oppstart i introduksjonsprogram

Hvis en flyktning nekter å delta innen tre måneder og ønsker å starte senere, for eksempel etter 6 måneder, må kommunen fatte et skriftlig avslag på deltakelse? Videre spør kommunen om vedtaket må registreres i NIR for å unngå konflikter i fremtiden?

Svar

- Kommunen skal fatte vedtak om introduksjonsprogram så raskt som mulig og innen tre måneder etter bosetting. Flyktningen kan ikke velge senere oppstart.
- Manglende oppmøte – varsle om midlertidig eller permanent stans
- Vedtak om stans
- Registrer vedtak om start og stans av program i NIR

Spørsmålet om livsmestringskurs

Hvis deltakere gjentatte ganger får tilbud om å delta på livsmestringskurs eller foreldreveiledning og velger å ikke møte, på tross av påminnelser og motivasjon. Hva blir konsekvensen av å ikke møte for deltaker?

Svar

- Se § 14 integreringsloven og §§ 3 og 4 i integreringsforskriften.
- § 21 trekk ved ugyldig fravær - mulig konsekvens
- § 18 midlertidig stans – mulig konsekvens - saklig begrunnet

Spørsmål om slutt mål og varighet for deltakere under 25 uten minimum videregående fra før

Deltakere under 25 år skal som hovedregel ha som slutt mål og fullføre videregående opplæring. Skal kommunen vurdere om de har mulighet til å fullføre videregående i løpet av tre eller fire år?

Mange med behov for norskopplæring først og med tre år på videregående når de ikke slutt målet. Det samme gjelder hvis deler av grunnskole først må tas. Hvordan påvirker dette slutt målet?

Svar:

Se juridisk veileder § 13 om slutt mål og varighet i program

- Slutt mål: hovedregel videregående opplæring, unntak fullført grunnskole og deler av videregående opplæring
- Varighet: opptil 3 år i første omgang, 4 året er en forlengelse

Spørsmål om deltakere med høyere utdanning

For deltakere med høy utdanning er ett års programtid for kort når vitnemål må oversettes og godkjennes. Hvordan kan disse deltakere benytte seg av programmet?

Svar:

- Kommunen må tilpasse innholdet i introduksjonsprogrammet ut fra de rammene som loven gir

Spørsmål om "kan" gruppen kan fjernes?

En kommune ønsker at "KAN" gruppen utelates fra lov, eventuelt midlertidig på grunn av bosettingspresset. Kommunen mener det ikke bør være åpninger i lowerket hvor en kommune tilbyr program til noen og ikke til andre. Det samme gjelder utvidet norskopplæring. Noen kommuner tilbyr og andre ikke, og det blir veldig uklart.

Svar:

- Kommunen skal fatte vedtak ved søknad fra "kan" gruppen.
- Kommunens frie skjønn – kommunen kan selv velge om de har ressurser til å kunne tilby

Spørsmål om fylkeskommunens ansvar på mottak

Spørsmål:

- Hvilket ansvar har fylkeskommunen for å gi de som bor på mottak opplæring i norsk og samfunnskap.

Svar:

- Følger av § 30
- Fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av § 26 første ledd, og som går i videregående opplæring etter opplæringsloven på fulltid eller i et kombinert opplæringsløp.

Spørsmål om forlengelse av norskopplæringen

Spørsmål:

- Ukrainere med midlertidig regelverk har fått forlengelse på 6 mnd norskopplæring. Kan de benytte seg av denne retten på et seinere tidspunkt? Eller må det være direkte forlengelse?

Svar:

- Følger av § 37d
- Retten gjelder fra oppstartstidspunktet, og vi vurderer derfor at det ikke er mulig å ha opphold i opplæringen.
- Støttes også av unntaksregelen
 - Personer som har gjennomført 12 måneders opplæring i norsk før § 43g trer i kraft vil kunne gis utvidet opplæring i norsk selv om dette ikke skjer i tilknytning til norskopplæring

Spørsmål om plikt til samfunnskunnskapsopplæring

Spørsmål:

- Er samfunnskunnskap obligatorisk for flyktninger som delta i introduksjonsprogram? Det jeg ser i §37 d om Integreringsloven : "Personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34, har rett, men ikke plikt, til å delta i opplæring i norsk etter kapittel 6 i loven her. De har ikke rett eller plikt til opplæring i samfunnskunnskap. For øvrig gjelder § 26.«

Svar:

- Følger av §§ 27 og 28 og unntaksreglene i § 37d
 - Personer med kollektiv beskyttelse har ikke rett eller plikt til opplæring i samfunnskunnskap

Spørsmål om når nye frist regler trådte i kraft

Blant endringene som trådte i kraft 1.august 2023 er det ny fristberegning for opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Ifølge overgangsreglene (§ 74 i integreringsforskriften) gjelder de nye fristberegningsreglene for deltakere som får innvilget oppholdstillatelse etter 1. august 2023. Endringene gjelder også for deltakere som søker om oppholdstillatelse fra utlandet og får innvilget oppholdstillatelse før 1. august 2023, men som ankommer Norge etter 1. august 2023.

Betyr dette at de nye fristberegningsreglene gjelder deltakere som får innvilget oppholdstillatelse (ev. ankommer Norge) fra og med 1.august eller fra og med 2.august?

Svar:

1. August 2023 eller nyere.

Spørsmål om hvor lenge en person kan vente med å gjennomføre kartlegging

Kommunen jobber for å informere personer med rett og plikt til opplæring i norsk (og samfunnskunnskap) om retten til opplæring. Personer som får rett og plikt til opplæring etter 1. august, har rett og plikt i inntil 18/36 måneder fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen. Før personen kan tilbys opplæring må kommunen kartlegge søker for blant annet å vite varighet og mål for opplæringen. Hvor lenge kan en person vente med å gjennomføre kartlegging slik at kommunen kan tilby oppstart av opplæring? Eksempelvis: Kan en person med høyere utdanning vente med å takke ja til kartlegging i forkant av oppstart i fem år, eller tre år, eller 18 måneder? Hvor lenge har personen rett til opplæring hvis hen ikke nyttiggjør seg retten?

Svar:

- Rett og plikt til kompetansekartlegging
- gjelder ikke kollektiv beskyttelse

Spørsmål om videregående nivå ved kollektiv beskyttelse

Hva regnes som utdanning på videregående nivå ved fastsettelse av norskmål for personer med kollektiv beskyttelse når det gjelder opplæring i norsk?

Skal utdanningen vurderes for å være på videregående nivå selv om personen ikke oppfyller kravet om høyere utdanning i tillegg jf. GSU-listen?

Svar:

- Kun aktuelt ved forlengelse – varighet av forlengelse
- GSU listen krav gjelder for vurdering av kompetansenivået

Spørsmål om klage på manglende oppfyllelse av norskmål

Hvordan skal voksenopplæringene håndtere eventuelle klager fra deltakere som ikke når norskmålene sine?

Svar:

- Forlengelse av opplæringen
- Vurdere om det er grunnlag for å gjøre noe, forberede og oversende klagesaken til Statsforvalteren

Spørsmål om når kommunen kan fatte vedtak om fritak fra prøve

Saken gjelder søknad om FRITAK for plikten til å ta norskopplæring og/eller til å avlegge prøver for deltakere der plikten HAR GÅTT UT. Deltaker har hatt rett og plikt til opplæring (18 el 36 mnd) med norskmål i norskplan. Så er fristen for rett og plikt gått ut. Deretter søker vedkommende om å få slippe å ta prøver for å få permanent opphold. Vedkommende har dokumentasjon. MEN: Vi mener man ikke kan søke fritak for å ta prøver når fristen er gått ut - vi kan ikke frita noen for en plikt de ikke lenger har. (vi mener man må søke innen fristen, hvis ikke : avlegge norskprøve) Hva mener juristene?

Svar:

- Plikten til å avlegge prøver følger ikke fristen til å gjennomføre opplæring

Spørsmål om tremånderesfristen fremdeles gjelder

Fra 1. august er det lovfestet at rettigheter til norskopplæring skal løpe fra opplæringsstart, men hvor lang tid etter opprinnelig bosettingsdato/effektueringsdato kan en deltaker vente med å fremstille krav og uten å få avkortede rettigheter? Gjelder tremånedersfristen fremdeles?

Svar:

- Tremåneders fristen er kommunens plikt til å iverksette opplæring. Den gjelder.
- For de fleste er opplæring en plikt. Kommunen skal sikre at det iverksettes innen tre måneder.

Spørsmål om opplæringen i samfunnskunnskap

Er det fritaksgrunn fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap dersom det ikke foreligger kurs på det aktuelle språket innenfor opplæringsfristen?

Svar:

- Nei, kommunen må finne et passende tilbud

Spørsmål om fritak fra plikt til å gjennomføre prøver

Kan dere spesifisere hvilke vilkår som gir fritak fra plikt til å gjennomføre prøver etter integreringsloven?

Svar:

- Har fått fritak fra plikt til opplæring
- Har dokumenterte ferdigheter i norsk og samfunnskunnskap
- Har helsemessige årsaker til å få fritak
- Har andre tungtveiende årsaker til å få fritak

Tusen takk for alle
spørsmål.

Takk for oss!

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside statsforvalteren.no/ov